



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Quibusdam præmissis referuntur sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

amus illud bonum, Cum verò additur, quòd inordinatus amor concupiscentiæ præsupponit necessariò inordinatum amorem amicitiae, respondendum est, hoc esse verum, non de reali & formali præsuppositione, sed de virtuali tantum, & adhuc in aliquo certo genere causæ, scilicet in genere finis cui; sicut etiam idem amor amicitiae præsupponit necessariò, non præsuppositione reali, sed virtuali, amorem concupiscentiæ: unde non est necessarium, quòd duo illi amores distinguantur realiter, sed solum quoad terminationem ad diversa objecta.

62. Objicitur tertio: Peccatum superbiæ specialiter dictæ, in eo solum consistit, quòd quis appetat quod non est sibi debitum, & quod non potest proprijs viribus adipisci: Sed Angelus in primo peccato non appetit aliquid quod non esset sibi debitum, & quod non posset proprijs viribus adipisci: Ergo non peccavit peccato superbiæ specialiter dictæ. Minor videtur certa: nam, ut dicemus articulo sequenti, Angelus primò appetit suam beatitudinem naturalem, quæ connaturaliter est ei debita, & quam proinde potest proprijs viribus adipisci, imò illam actu possidebat antequam peccaret, & tamen peccavit inordinatè illam appetendo. Major verò suadetur: quia cum superbie idem sonet ac *super se ire*, superbus tantum ille dicitur proprie, qui appetit extolli supra se; quod non contingit nisi appetat aliquid quod non sit sibi debitum, nec ex proprijs viribus, acquisibile.

63. Respondeo negando Majorem: peccatum enim superbiæ non tantum in hoc consistit, quòd quis appetat id quod non est sibi debitum, sed etiam in eo quòd inordinatè propriam excellentiam & perfectionem sibi debitam intendat, sive quòd erga illam afficiatur, præter aut contra mensuram sibi à superiore præfixam: sic enim est nolle subijci superiori, ac illum spernentioribus Suarez, Vazquez, & Beccanus in præfenti. Alij dicunt peccasse appetendo unionem hypostaticam, ut Viguierus, Jacobus de Valentia; vel nolendo subijci Christo, illumque ut dominum recognoscere. Quem dicens modum sequuntur Melchior Flavius in libro derogno Christi cap. 6. & Jacobus Naclantus traditione quarta Theologica. Sunt etiam qui existimant Luciferum per superbiam peccasse, id quòd tyrannicum principatum, sive potestatem aliquam in alios Angelos ceterosque creaturas sibi non debitam appetierit, volendo verbi gratia omnia dona, quæ à Deo in alias creaturas derivantur, mediante ipso in illas derivari, vel appetendo ceteras alias creaturas intellectuales teneri ipsi ad nutum obedire tanquam domino & principi. Denique Discipuli Divi Thomæ communitè docent, beatitudinem naturalem fuisse objectum excellens circa quod Angelus primò deliquit, inordinato modo eam diligendo, & non juxta regulam & mensuram præfixam à Deo, id est non ordinando illam in beatitudinem supernaturalem, nec subdendo eam Deo ut Authori supernaturali, & objecto beatitudinis supernaturalis longè excellentioris: hæc enim ordinatio & subjectio erat mensura & regula illa taxata à Deo in prosecutione beatitudinis naturalis & propriæ excellentiæ. Addunt aliqui Angelum non solum peccasse circa beatitudinem naturalem, sed etiam circa supernaturalem, illam per modum complementi aut quali complementi fuit beatitudinis naturalis, proprijs viribus

ARTICULUS II.

Quodnam fuerit objectum excellens circa quod Angelus primò superbiit?

§. I.

Quibusdam præmissis, referuntur sententia.

Luciferum ex inordinato sublimitatis appetitu è caelo corruisse, ex supra dictis aperte constat: quæ verò illa fuerit altitudo, qualisve excellentia quam appetit, tam varia sunt Theologorum placita, ut tot ferè sint sententiæ, quot capita. Ut autem tanta opinionum diversitas in aliquem ordinem redigatur.

64. Præsupponendum est cum D. Thoma hic art. 3. Diabolum de facto appetuisse esset ut Deum: hoc enim formaliter in Scriptura habetur, ut patet ex illo Isaie 14. *Ascendam in caelum, similis ero Altissimo*: & ex illo Ezechiel 28. *Elevatum est cor tuum; & dixisti, Deus ego sum, & in cathedra Dei sedi in corde maris*. Unde Angustinus in libro de quæstionibus veteris testamenti, ait Diabolum elatione inflatum, voluisse esse ut Deum. Quod eleganter expressit Naziahzenus, his versibus:

*Lucifer (eximio nam cum fruere honoris)
Sperabat regale Dei soliumq; decusq;
Dum Deus esse cupit, terra caligine totus
Obtrusus est:*

Quo autem pacto Lucifer voluerit esse ut Deus, non levis difficultas est: pro cuius declaratione.

Observandum est rursus cum D. Thoma, duobus modis intelligi posse, Diabolum appetuisse esse ut Deum, scilicet per æquiparantiam, & per similitudinem: rursus verò per æquiparantiam potest dupliciter intelligi, scilicet appetendo æqualitatem cum Deo absolute, vel cum Deo homine, sive incarnato, volendo sibi unionem hypostaticam ad aliquam personam divinam, sicut sciebat per revelationem venientiam fore Verbo naturam humanam. Similiter etiam appetere esse ut Deum per similitudinem, contingit dupliciter, scilicet appetendo ei assimilari quoad id in quo creatura intellectualis nata est ei assimilari, nempe secundum dona gratiæ & gloriæ; & in hoc peccare non potuit Lucifer, nisi illam similitudinem appet erit, ut non habenti à Deo, sed ex propria virtute, & secundum iustitiam: secundò volendo ei assimilari in eo in quo creatura non est nata illi assimilari; & hæc similitudo potest attendi secundum multa, scilicet secundum negationem subordinationis & dependentiæ ab alio superiori; secundum dominium absolutum supra alias creaturas intellectuales; & secundum quòd ipse est sibi sufficiens bonum, nec in ulteriore finem ordinatur.

Hinc ortum habuit opinionum diversitas inter Theologos. Quidam enim sentent, Angelum peccasse appetendo æqualitatem cum Deo absolute. Ita docent ex antiquis Hugo 28. Viotote in summa tract. 2. cap. 4. ubi ait: *Lucifer similis esse voluit Altissimo, non per imitationem, sed per æqualitatem*: Scotus in 2. dist. 6. quaest. 1. & excellentioribus Suarez, Vazquez, & Beccanus in præfenti. Alij dicunt peccasse appetendo unionem hypostaticam, ut Viguierus, Jacobus de Valentia; vel nolendo subijci Christo, illumque ut dominum recognoscere. Quem dicens modum sequuntur Melchior Flavius in libro derogno Christi cap. 6. & Jacobus Naclantus traditione quarta Theologica. Sunt etiam qui existimant Luciferum per superbiam peccasse, id quòd tyrannicum principatum, sive potestatem aliquam in alios Angelos ceterosque creaturas sibi non debitam appetierit, volendo verbi gratia omnia dona, quæ à Deo in alias creaturas derivantur, mediante ipso in illas derivari, vel appetendo ceteras alias creaturas intellectuales teneri ipsi ad nutum obedire tanquam domino & principi. Denique Discipuli Divi Thomæ communitè docent, beatitudinem naturalem fuisse objectum excellens circa quod Angelus primò deliquit, inordinato modo eam diligendo, & non juxta regulam & mensuram præfixam à Deo, id est non ordinando illam in beatitudinem supernaturalem, nec subdendo eam Deo ut Authori supernaturali, & objecto beatitudinis supernaturalis longè excellentioris: hæc enim ordinatio & subjectio erat mensura & regula illa taxata à Deo in prosecutione beatitudinis naturalis & propriæ excellentiæ. Addunt aliqui Angelum non solum peccasse circa beatitudinem naturalem, sed etiam circa supernaturalem, illam per modum complementi aut quali complementi fuit beatitudinis naturalis, proprijs viribus

in quibus acquirendi secundario appetendo: imò
Joannes à S. Thoma asserit non esse improbabile,
quod primò peccaverit circa beatitudinem
naturalem, & circa supernaturalem, & etiam
circa unionem hypostaticam.

§. II.

Primus dicendi modus refellitur.

Dico primò: Objectum excellens, in cuius
appetitione Angelus primò superbit, nec
sunt, nec esse potuit, omnimoda æqualitas cum
Deo in natura. Ita expressè S. Doctor hæc art. 3.
q. 2. dist. 5. quæst. 1. art. 2. & quæst. 16. de
malis art. 3.

Probatur primò ex D. Anselmo lib. de casu
Diaboli cap. 4. ubi docet Angelum peccasse, ap-
petendo illud ad quod pervenisset, si steteret:
patet autem quod non pervenisset ad omnimo-
dam æqualitatem cum Deo: Ergo non peccavit
illam appetendo. Unde ibidem ait: *Sed Deus cogi-
tari non potest, nisi tam solus ut nihil illi simile cogitari
possit, quomodo potuit Diabolus velle quod non potuit
cogitare: non enim ita obtuse mentis erat, ut nihil a-
liud simile Deo cogitari posse nesciret.* Nec valet
quod respondet Vazquez, nempe D. Anselmum
non loqui in propria persona, sed in persona di-
scipuli quem ibi inducit. Non valet, inquam,
quia licet hoc ita sit, eo ipso tamen quod D. An-
selmus hoc dictum in persona discipuli non re-
peterit, sed potius modum alium, quo Diabo-
lus superbit potuit, statim assignaverit, satis in-
dicatur rationem illam in discipuli persona fa-
ctam, à magistro tacite approbatam fuisse.

Probatur secundò ratione desumptâ ex locis
S. Thomæ citatis, quæ potest ad hanc formam
judici. Diabolus non potuit appetere omnimo-
dam æqualitatem cum Deo: Ergo primum ejus
peccatum, nec fuit, nec esse potuit, appetitus ta-
ntæ æqualitatis. Consequentia patet, probatur
antecegens. Nullus potest appetere id quod
non potest apprehendere ut possibile: Sed Dia-
bolus non potuit apprehendere ut possibilem
omnimodam æqualitatem cum Deo: Ergo nec
eum appetere. Major videtur certa: objectum
cum voluntatis est bonum & conveniens: illud
autem quod non potest apprehendi ut possibile,
non potest apprehendi ut bonum & conveniens;
cum prima radix appetibilitatis & convenientiæ
sit possibilitas, siquidem tantum aliquid dici-
tur bonum, in quantum est existens, aut dicit or-
dinem ad existentiam. Minor etiam non est mi-
nus evidens: Cum enim Angelus seipsum perfe-
ctè comprehendat, cognoscit se esse ens creatum
per participationem, & nullum ens per parti-
cipationem posse esse ejusdem naturæ cum ente
per essentiam: subindeque non potuit Diabolus
apprehendere ut possibilem omnimodam sui
æqualitatem cum Deo in natura; maxime cum
ante primum ipsius peccatum, nullus præcesse-
ret error in intellectu ejus, ratione cujus eligeret
impossibile, sicut in nobis interdum accidit.

Respondet primò Vazquez, quod licet Dia-
bolus non potuerit habere actum judicii, quo
judicaret esse sibi possibilem æqualitatem cum
Deo, potuit tamen per simplicem apprehensio-
nem in qua non est veritas vel falsitas, nec con-
sequenter error) eam apprehendere per modum
possibilis & convenientis, subindeque eam ap-
petere.

Sed contra primò: Falsum est voluntatem

A posse moveri & regulari per simplicem apprehensionem, in actibus saltem liberis, sed ad hoc
necessariò requiritur judicium intellectus; quia
ad movendam voluntatem circa prosecutionem
alicujus objecti, non sufficit quod tale objectum
proponatur illi ut bonum absolute & secundum
se, sed requiritur insuper quod proponatur ut
conveniens ipsi voluntati, sive volenti, subindeque
quod interveniat in intellectu collatio illius
cum volente, & volentis cum tali bono: quod
sine judicio esse non posse, ex ipsis terminis
constat.

B Confirmatur & magis illustratur hæc ratio.
Licet in brutis æstimativa simplici apprehensio-
ne proponat appetitui objectum sub ratione con-
venientis aut disconvenientis; quia hoc facit
non ex vi perfectionis sue cognitionis, attingen-
tis rationes propter quas habet objectum esse
conveniens, vel disconveniens, sed ex instinctu
naturæ, illam determinantis ad proponendum
objectum præcisè sub ratione convenientis. si
sit conveniens, aut sub ratione disconvenientis,
si fuerit disconveniens: intellectus tamen, qui
non habet ex instinctu naturæ proponere obje-
ctum ut conveniens aut disconveniens, sed ex
perfectione suæ cognitionis, quæ percipit ha-
bitudinem convenientiæ aut disconvenientiæ
objecti ad id cui est vel non est conveniens, pon-
derando rationes quibus redditur conveniens
aut disconveniens, nequit per simplicem apprehensionem, talis ponderationis rationum incapacem, sed solum per compositionem, subindeque
per judicium saltem virtuale, proponere obje-
ctum ut conveniens. Dixi in actibus saltem liberis:
quia in motibus indeliberatis, & qui non sunt
proprie hominis ut homo est, voluntas move-
tur ex simplici apprehensione convenientis aut
disconvenientis: quamvis adhuc aliqui contenda-
nt hujusmodi actus indeliberatos præsuppone-
re aliquod judicium intellectus ipsis propor-
tionatum, subitanæ scilicet & indeliberata-
rum; de quo videri potest Cajetanus 1. 2. quæst.
77. art. 2.

C Adde quod, si simplex objecti propositio, in
quo non est veritas aut falsitas, sufficeret ad mo-
vendam voluntatem Angeli, sequeretur quod
posset odio habere, aut nolle beatitudinem in
communi, si nimirum apprehenderetur ab ipso
per modum mali: si enim, ut volunt Aversarij,
potest Angelus apprehendere omnino impossi-
bile, per modum possibilis, cur non poterit ap-
prehendere omnino bonum (cujusmodi est bea-
tudo in communi) per modum mali: Conse-
quens autem est falsum: nam aliàs non neces-
sitareretur voluntas, quoad specificationem, à bea-
titudine, & à bono in communi, cujus oppo-
situm docet S. Thomas 1. 2. quæst. 10. art. 2. &
communiter Theologi cum illo: Ergo, &c.

D Denique subita apprehensio omnimodæ æqua-
latis cum Deo, ut possibilis & convenientis,
non potest compati in Angelo ante primum
peccatum, cum cognitione comprehensiva sui,
quæ videbat sibi esse omnino impossibilem hanc
æqualitatem: Ergo non fuit in illo talis simplex
apprehensio. Antecedens patet: nihil enim erat
in Angelo, quod talem cognitionem sui com-
prehensivam perturbaret; quia nec in eo erat
habitus malus, nec aliquis motus passionis inor-
dinatus. Unde etiam propterea non potest An-
gelus per simplicem apprehensionem apprehen-
dere hominem ut irrationalem: maxime cum

E in